

Betrokken vaders, bloeiende samenleving:

Een pleidooi voor de onmisbare rol van vaders.

ChristenUnie

Opstaan voor het goede

Manifest: Betrokken vaders, bloeiende samenleving

Een pleidooi voor de onmisbare rol van vaders

De ChristenUnie gelooft dat ieder kind recht heeft op liefdevolle, betrokken opvoeders. Het gezin is de eerste leefgemeenschap waarin kinderen leren wat vertrouwen, verantwoordelijkheid en verbondenheid betekenen. Vader en moeder, allebei zijn ze volwaardig opvoeder en beiden vervullen daarin een eigen, onmisbare en waardevolle rol.

Wij erkennen de diversiteit van het gezinsleven. De realiteit van de wereld maakt dat kinderen opgroeien in verschillende vormen van gezinnen: met alleenstaande moeders, in samengestelde gezinnen, of in andere liefdevolle verbanden waarin zorg en verantwoordelijkheid centraal staan. Dit manifest doet niets af aan die realiteit, noch aan het grote belang en de kracht van het moederschap. We erkennen de eigen en unieke rol van moeders, en maken een buiging voor de kracht die zij bezitten om hun kind op te voeden, ook als de omstandigheden verre van optimaal zijn. Er zijn daarnaast genoeg gevallen denkbaar waarbij het simpelweg niet mogelijk is om de vader op een gezonde wijze te betrekken of waarbij dit zelfs onveilig is. Dat erkennen wij en hebben we oog voor. Dat vraagt om een andere benadering. Daar richt dit manifest zich dan ook uitdrukkelijk niet op.

Dit manifest beoogt wel te benoemen dat positief vaderschap in Nederland over het algemeen onder druk staat. In Nederland groeide in 2024 15% van de jeugd op in een eenoudergezin.¹ Dat zijn bijna 800.000 kinderen en jongeren. In sommige specifieke (culturele) gemeenschappen is dat percentage nog hoger. Circa 89% hiervan staat ingeschreven op het adres van de moeder, hoewel 27%

¹ Nederlands Jeugdinstituut (NJI) <https://www.nji.nl/databanken/cijfers/cijfers-over-ee noudergezinnen> Actualisatie 10 juli 2025

van de ex-partners een co-ouderschapsregeling heeft.² De verwachting is dat bij een groot deel van de eenoudergezinnen de vader niet meer in beeld is. Bovendien pakken vaders die wel in beeld zijn bewust of onbewust door impliciete veronderstellingen in de samenleving minder hun rol als opvoeder dan dat de moeder dit doet. Dat is niet alleen een individueel vraagstuk, maar een collectieve uitdaging.

Daarmee missen kinderen én hun ouders zo ontzettend veel. Vaders leveren gemiddeld een andere bijdrage aan de opvoeding dan moeders: hun aanwezigheid stimuleert exploratie, omgaan met spanning en sociale begrenzing.³ We zien welke positieve, complementaire rol vaders en mannen juist in het gezin en in de samenleving kunnen spelen, en nu ook vaak al doen. Bijvoorbeeld als vrijwilliger bij de sportclub, op school en natuurlijk als mede-opvoeder in het gezin. Dit juichen we van harte toe. We zijn dan ook dankbaar voor alle vaders die deze rol pakken, van de eerste levensjaren tot de vaak kwetsbare tienerjaren. Dit voorstel is dan ook mede bedoeld om de positieve aanwezige rol van vaders in de maatschappij nog verder te versterken.

Andersom wordt een (mentaal) afwezige vader in verband gebracht met risico's voor het kind en de maatschappij.⁴ Er is substantieel bewijs dat aantoonde dat de betrokkenheid van vaders het risico op gedragsproblemen bij jongens verkleint en de kans op criminaliteit in de adolescentie aanzienlijk reduceert.⁵

² CBS 2019 Children of separated parents: registered versus reported place of residence. https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2019/24/2019ep12-children-of-separated-parents.pdf

³ Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F., & Bremberg, S. (2008). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: a systematic review of longitudinal studies. *Acta paediatrica*, 97(2), 153-158.

⁴ King, M. (2009). In Michael Lamb (ed): The Role of the Father in Child Development, 4th edn. *Child & Adolescent Social Work Journal*, 26(2), 175-178.; Plantin, L., Olykoya, A., & Ny, P (2011). Positive health outcomes of fathers' involvement in pregnancy and childbirth paternal support: A scope study literature review. *Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice about Men as Fathers*, 9(1), 87-102.

⁵ Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F., & Bremberg, S. (2008). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: a systematic review of longitudinal studies. *Acta paediatrica*, 97(2), 153-158.

De gevolgen van een afwezige of gemarginaliseerde vader beperken zich dus niet tot de privésfeer. Ze raken kinderen in hun ontwikkeling, vaders in hun identiteit en verantwoordelijkheid, en uiteindelijk de samenleving als geheel.

De overheid heeft over het algemeen een zeer terughoudende rol als het om het gezinsleven gaat. En dat is terecht. Wij staan ook niet voor een overheid die een gezin dicteert hoe zij hun leven zouden moeten inrichten.

We concluderen echter wel dat wanneer het gezinsleven onder druk staat, dit gevolgen heeft voor onderwijs, zorg, jeugdhulp en veiligheid. Omdat de impact hiervan door de hele samenleving wordt gedragen, heeft de overheid niet alleen een reden, maar ook de plicht om de samenleving te versterken en zo bij te dragen aan gezinnen die kunnen floreren.

Daarom doen wij een appel, aan vaders en mannen zelf, aan moeders, aan de maatschappij en aan de politiek.

- Vaders: pak je rol als opvoeder, anders missen jij en je kinderen iets essentieels.
- Moeders: creëer waar mogelijk ruimte voor een vader om op een gezonde wijze betrokken te zijn
- Maatschappij: waardeer vaders net als moeders. Ieder heeft een eigen rol maar samen zijn ze nodig voor onze kinderen. Versterk de positieve zichtbaarheid die vaders nu al hebben
- Politiek: Versterk elementen in de maatschappij zodat mannen en vaders nog meer hun rol kunnen pakken in de samenleving.

We doen 8 voorstellen aan de politiek om dit laatste te realiseren:

1. Breng het belang van vaders in de opvoeding in kaart

Waarom dit belangrijk is

Er is veel wat we weten over vaderschap, maar ook veel waar we nog te weinig over weten, bijvoorbeeld de impact van vaderafwezigheid op de sociaal-emotionele ontwikkeling van het Nederlands kind. Internationale onderzoeken die al wel beschikbaar zijn, lijken te stellen dat structurele vaderafwezigheid

samen met verhoogde risico's op emotionele problemen, schooluitval en sociale kwetsbaarheid bij kinderen gepaard gaat. Juist kinderen die al met achterstanden te maken hebben, betalen daarvoor vaak een hoge prijs. In Nederland rust op dit thema nog te vaak een taboe: er is beperkt onderzoek en nauwelijks samenhangend beleid gericht op het versterken van vaderschap. In landen zoals het Verenigd Koninkrijk krijgt dit veel meer aandacht.

Wat we beogen

We willen dat de overheid en kennisinstituten systematisch onderzoeken en in kaart brengen wat het belang van vaders in de opvoeding is, wat de impact is van vaderafwezigheid in de Nederlandse context en welke interventies effectief zijn om schade te beperken. Dit helpt om beleid te ontwikkelen dat niet alleen symptomen bestrijdt, maar inzet op herstel, ondersteuning en preventie, altijd met oog voor de concrete leefwereld van gezinnen.

2. Versterk vaderschap in de eerste 1.000 dagen en daarna

Waarom dit belangrijk is

De tijd is voorbij dat werd gedacht dat vaderbetrokkenheid in het begin van het leven van het kind niet belangrijk was. Betrokkenheid van vaders in de eerste levensfase vergroot juist hechting, welzijn van de moeder en stabiliteit van het gezin. Het helpt om vaders een meer gelijkwaardige rol in de zorg en opvoeding te geven.⁶

Wat we beogen

Stimuleer actieve betrokkenheid van vaders in geboortezorg en kraamzorg. Ontwikkel daarnaast vadergerichte programma's bij verloskundigen en kraamzorg. Maak mentale gezondheid van vaders bespreekbaar rond geboorte. Dit maakt vaderschap zichtbaar vanaf het allereerste begin, niet als bijzaak, maar als fundament. De erkenning van vaders als volwaardige opvoeders moet ook een plek krijgen in de periode na de eerste 1.000 dagen, op school, bij de kinderopvang en het consultatiebureau. Vaders moeten ook dan meer betrokken worden, ook als de ouders uit elkaar zijn. Dat betekent ook een verankering in de opleidingen van deze professionals. Zo ontstaat een cultuur waarin vaders zich gezien, bekwaam en verantwoordelijk weten in hun opvoedrol.

⁶ Tavecchio, L. (2015). Positief betrokken vaderschap. Een factor van belang voor een gezonde ontwikkeling. Tijdschrift Kinder- en Jeugdpsychotherapie 4.

3. Maak vaderschap onderdeel van preventief jeugdbeleid

Waarom dit belangrijk is

Uit beschikbaar onderzoek blijkt dat in gezinnen waarbij beide ouders betrokken zijn, de kans op psychische problemen, onderpresteren op school en criminaliteit kleiner lijkt te zijn.⁷

Wat we beogen

Neem vaders expliciet op in wijkgerichte preventieprogramma's. Train jeugdprofessionals om vaders actief te betrekken. Voorkom dat vaders pas in beeld komen bij escalaties. Dit bespaart maatschappelijke kosten en vergroot menselijke waardigheid. De initiatieven van Trias Pedagogica laten zien hoe effectief dit is.⁸

4. Zet in kwetsbare wijken in op positieve vaderrolmodellen

Waarom dit belangrijk is

In wijken waar vaders vaak afwezig of overbelast zijn, hebben kinderen en jongeren extra behoefte aan positieve voorbeelden van betrokken, zorgzame en richtinggevende mannen. Vaderschap leert verantwoordelijkheid, begrenzing en zorg – waarden die van onschatbare waarde zijn voor de samenleving.

Wat we beogen

Wij willen lokale initiatieven versterken waarin buurtvaders, sportcoaches, mentoren en andere gezagsfiguren zichtbaar aanwezig zijn. Door ook mannen toe te rusten en verantwoordelijkheid te geven, bouwen we aan stabiele gezinnen, meer sociale samenhang en veiligere buurten.

⁷ Vanchugova, D., Norman, H., & Elliot, M.J. (2022). Measuring the association between fathers's involvement and risky behaviours in adolescence. *Social science research*, 108. 102749.

⁸ Trias Pedagogica: <https://www.triaspedagogica.nl/methodieken.php>

5. Versterk de juridische positie van vaders bij complexe scheidingen en omgangsregelingen

Waarom dit belangrijk is

Bij complexe scheidingen raken vaders te vaak tegen hun wil structureel op afstand, ook wanneer zij betrokken, zorgzame en verantwoordelijke ouders zijn. Langdurige procedures, ongelijke uitgangsposities, ouderverstoting en beperkte handhaving van omgangsregelingen schaden niet alleen vaders, maar vooral kinderen. Het recht van het kind op beide ouders komt hierdoor onder druk te staan.

Wat we beogen

Wij willen dat de positie van vaders bij echtscheidingen juridisch wordt versterkt, met het belang van het kind als leidend principe. Dat betekent een gelijkwaardiger uitgangspunt van ouderschap na scheiding. Daarnaast willen we een snellere en effectievere handhaving van omgangsregelingen. Betere rechtsbescherming voor betrokken vaders is cruciaal, met meer inzet op mediation en herstel van ouderlijke samenwerking, waar mogelijk. Hiervoor dient ook het beleid rond ouderverstoting doorontwikkeld te worden. Zo voorkomen we dat vaders verdwijnen uit het leven van hun kinderen door systeemfouten in plaats van door onwil.

6. Richt een landelijk platform voor vaderschap op

Waarom dit belangrijk is

Wat lokaal goed gebeurt, verdient landelijke ondersteuning. Er zijn veel waardevolle initiatieven rond vaderschap, maar ze zijn vaak versnipperd en kleinschalig.

Wat we beogen

Een landelijk platform brengt goede voorbeelden samen, ondersteunt lokale initiatieven en zorgt voor structureel overleg met de overheid. Zo ontstaat samenhangend beleid rond vaderschap dat aansluit bij de praktijk en ruimte biedt aan maatschappelijke, levensbeschouwelijke en vrijwillige organisaties. Platformvaderschap.nl is een mooie start, maar kan nieuw leven worden ingeblazen en er kan de mogelijkheid voor het vragen van ondersteuning aan worden gekoppeld.

7. Start een publiekscampagne die vaderschap positief in beeld brengt

Waarom dit belangrijk is

Beelden vormen overtuigingen. In media en cultuur wordt vaderschap nog te vaak neergezet als afwezig, stuntelig of bijkomstig. Dat doet geen recht aan de miljoenen vaders die elke dag met liefde en toewijding zorgen. Meer publieke erkenning voor vaders die hun rol pakken is nodig. De overheid kan hierin het voortouw nemen. Hiermee beoogt de overheid bij te dragen aan het maatschappelijk versterken van de gezinsbasis.

Wat we beogen

Een positieve, hoopvolle publiekscampagne laat zien hoe rijk, betekenisvol en veelzijdig vaderschap is. En hoeveel zij nu al voor de samenleving betekenen. Verhalen van gewone vaders, in alle levensfasen en gezinsvormen, nodigen uit tot verantwoordelijkheid en verbondenheid. Zo maken we duidelijk: vaderschap doet ertoe voor kinderen én voor Nederland.

8. Maak het aantrekkelijker voor mannen om te werken in pedagogische beroepen en de jeugdhulpverlening

Waarom dit belangrijk is

Onderwijs en jeugdgezondheidszorg zijn een vorm van rentmeesterschap: investeren in de volgende generatie. Mannen in het onderwijs, de kinderopvang en de jeugdhulp bieden kinderen, en vooral jongens, belangrijke identificatiefiguren. Een divers team doet recht aan de veelkleurigheid van de samenleving en draagt bij aan een evenwichtige ontwikkeling van kinderen. Mannelijke leerkrachten kunnen bijvoorbeeld voor jongens zonder vader fungeren als een essentieel ‘surrogaat-rolmodel’.⁹

Wat we beogen

Door drempels weg te nemen en het beroep aantrekkelijker te maken, willen we meer mannen enthousiasmeren voor pedagogische beroepen en de jeugdhulpverlening. Zo versterken we de pedagogische kwaliteit en laten we zien dat zorg en opvoeding ook bij mannen horen.

⁹ [Father Absence and Male Sex-Role Development: Understanding the Impacts - Fathers 4 Justice South Africa](#)

Slotwoord

Een stabiel gezinsleven is belangrijk voor de samenleving. We weten tegelijkertijd allemaal dat het ook kwetsbaar kan zijn. De ChristenUnie kiest daarom bewust voor een politiek die voortbouwt op wat goed functioneert en ondersteuning biedt waar dat nodig is. Wij kiezen voor beleid dat vaders ondersteunt in plaats van afschrijft, dat gezinnen verbindt in plaats van verdeelt, en dat het belang van het kind altijd vooropstelt. Wij willen werken aan een Nederland waarin vaderschap wordt gezien als een gave én een verantwoordelijkheid, als iets om in te groeien en trots op te zijn. En we willen dat dit gesprek breder maatschappelijk gevoerd wordt. Van de keukentafel tot de voetbalclub, en ja dus ook in de Tweede Kamer.

Een samenleving die investeert in vaderschap, net als in moederschap, investeert in de toekomst.

Dit manifest is geen eindpunt, maar een begin. Een uitnodiging aan vaders, moeders, professionals, beleidsmakers en gemeenschappen om samen op te trekken. Om te luisteren, te leren en te bouwen aan sterke gezinnen.

Want waar vaders staan, staan kinderen steviger.

Waar gezinnen worden gedragen, bloeit de samenleving.

En waar liefdevolle verantwoordelijkheid wordt gekoesterd, wordt Nederland beter.

Wij geloven in mannen die nu al verantwoordelijkheid nemen, in vaders die met liefde aanwezig zijn, en in een samenleving die dat waardeert en mogelijk maakt. We willen werken aan een samenleving waarin niemand er alleen voor staat en ieder kind mag opgroeien met liefdevolle, betrokken vaders om zich heen.